

Stratégia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike do roku 2020 a program jej realizácie na roky 2013 až 2015 s výhľadom do roku 2020

ÚVOD

V záujme ekonomického a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky je potrebné napomáhať aj rozvoju starostlivosti zamestnávateľov o ochranu života a zdravia zamestnancov pri práci. Predkladaná Stratégia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike a program jej realizácie na roky 2013 až 2015 s výhľadom do roku 2020 (ďalej „stratégia BOZP“) pomenúva jej základný cieľ a priority a stanovuje zásadné úlohy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej „BOZP“) v Slovenskej republike na obdobie do roku 2015 s výhľadom do roku 2020 na podporu zamestnávateľov v ich starostlivosti o BOZP. Stratégia BOZP a najmä program jej realizácie budú aktualizované na obdobie rokov 2016 až 2020 vzhľadom na budúci stav a potreby Slovenska. Stratégia BOZP je pripravená v nadväznosti na známe zámery, ciele a nástroje pripravovanej stratégie Európskej únie (ďalej len „EÚ“) v oblasti BOZP do roku 2020.

Realizácia preventívnych a ochranných opatrení v oblasti BOZP musí byť súčasťou firemnej kultúry a otázky BOZP majú byť súčasťou celoživotného vzdelávania zamestnancov a manažérov.

V záujme účinného riadenia a vykonávania BOZP a najmä znižovania počtu úrazov a chorôb z povolania je potrebné, aby zamestnávatelia vedeli, aké riziká v ich práci vznikajú, aby pred BOZP nepreferovali ekonomické záujmy za účelom vyššieho zisku, aby zamestnancom nenariadňovali nadčasy bez náležitého odpočinku. Je potrebné poukazovať na príčiny vzniku pracovných úrazov a chorôb z povolania, ktoré vznikajú z uvedených dôvodov.

Súčasne je potrebné viesť dialóg so zamestnancami, aby si oni sami uvedomovali dôležitosť dodržiavania predpisov na zaistenie BOZP a pracovné podmienky ustanovené Zákonníkom práce a ďalšími právnymi predpismi a tak chránili svoje zdravie a bezpečnosť.

1. SÚČASNÝ STAV BOZP V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vyspelé a konkurencieschopné ekonomiky majú aj dobré výsledky v oblasti BOZP. Celkovo dobré pracovné podmienky zamestnancov podporujú vysokú úroveň BOZP, ktorá vytvára predpoklady pre vyššiu produktivitu a spoľahlivosť pracovných výkonov.

V súčasnosti, keď ekonomika stagnuje, existuje riziko zvyšovania ohrozenia života a zdravia zamestnancov, keďže negatívny vývoj ekonomiky má priamy súvis s negatívnym vývojom pracovnej úrazovosti. Nedostatok finančných prostriedkov sa najmä vo výrobných sektoroch prejavuje v tom, že zamestnávatelia prestávajú zaisťovať BOZP. Šetrí sa na výchove k bezpečnej práci, zabezpečovaní kontrol, úradných skúšok, odborných prehliadok a odborných skúšok technických zariadení a vyhradených technických zariadení, nevykonáva sa údržba, neodstraňujú sa zistené nedostatky, staré technológie sa nenahrádzajú novými a bezpečnejšími, nie vždy sa poskytujú osobné ochranné pracovné prostriedky a podobne.

Stav BOZP a pracovných podmienok u slovenských zamestnávateľov a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi, stagnuje, najmä sa podstatne nezlepšuje stav prevádzkovaných technických zariadení. Táto situácia je odrazom súčasnej ekonomickej situácie, ale tiež nesprávnej organizácie práce zamestnávateľov a neplnenia povinností zo strany zamestnávateľov a zamestnancov. Tento stav je veľmi často dôsledkom negatívneho vzťahu organizácií k BOZP vrátane nedostatočného právneho povedomia štatutárnych orgánov zamestnávateľov a vedúcich zamestnancov. V mnohých organizáciách nemožno hovoriť o požadovanom systémovom prístupe k problematike BOZP. Spolupráca vedenia, vedúcich zamestnancov a zamestnancov v oblasti BOZP je veľmi často nedostatočná a formálna. Zamestnávatelia preferujú hospodárske a komerčné aktivity pred starostlivosťou o zamestnancov.

Výsledky z dozoru poukazujú na významný rozdiel v starostlivosti o BOZP medzi veľkými a malými zamestnávateľmi. Lepšia situácia je u veľkých zamestnávateľov, u ktorých pôsobia zástupcovia zamestnancov pre BOZP, bezpečnostnotechnická služba a pracovná zdravotná služba, ktorí účinnejšie zabezpečujú plnenie úloh v oblasti BOZP. Vo veľkých subjektoch je snaha systematicky zapájať zamestnancov do riešenia problematiky BOZP, najmä v súvislosti s posudzovaním rizík. U malých zamestnávateľov sú povinnosti vyplývajúce z právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP zabezpečované skôr formálne, zamestnávatelia kladú väčší až dominantný dôraz na zabezpečenie samotnej výrobnjej činnosti a s tým súvisiace prežitie firiem.

Problémy spôsobuje aj nedostatočné spoločenské docenenie významu BOZP a tiež nevhodné zaradenie bezpečnostného technika v organizačnej štruktúre zamestnávateľa. Doteraz sa nepodarilo výrazne zlepšiť stav v posudzovaní rizík u zamestnávateľov a presadiť posudzovanie rizika ako hlavnej zásady prevencie vzniku pracovných úrazov a chorôb z povolania.

Počet pracovných úrazov (v roku 2012 ich bolo 78 767), obzvlášť smrteľných (v roku 2012 ich bolo 52) a s ťažkou ujmom na zdraví (v roku 2012 ich bolo 166) v Slovenskej republike je neustále vysoký. Preto je nevyhnutné aj v ďalších rokoch zo strany zamestnávateľov i celej spoločnosti dbať o zlepšovanie pracovných podmienok zamestnancov, najmä o dôslednejšie zabezpečovanie podmienok na zaistenie ochrany ich života a zdravia.

2. CIEĽ STRATÉGIE BOZP

Základným cieľom stratégie BOZP bude aj naďalej znižovanie počtu pracovných úrazov, najmä smrteľných pracovných úrazov a pracovných úrazov s celoživotnými následkami, ako aj eliminovanie príčin chorôb z povolania, zlepšovanie prevencie a posilňovanie kultúry práce, a to v porovnaní so stavom dosiahnutým v roku 2012.

Najdôležitejším nástrojom starostlivosti zamestnávateľov o BOZP, ktorý je preferovaný aj stratégiou BOZP, je dôsledná preventívna činnosť a prijímanie účinných ochranných opatrení. Snahou tejto stratégie BOZP je presadzovať:

- uplatňovanie dostatočnej úrovne ochrany pre všetkých zamestnancov vo všetkých sférach hospodárstva,
- zabezpečenie kontinuálneho zlepšovania zdravia zamestnancov,
- zohľadnenie rodového hľadiska v otázkach BOZP,
- zohľadnenie zmien na trhu práce vyplývajúcich z demografického vývoja, starnutia pracovnej populácie a technologického vývoja.

3. PRIORITY STRATÉGIE BOZP

Systémovou súčasťou realizácie stratégie BOZP je

- presadzovanie znižovania počtu neštandardných pracovných vzťahov s cieľom obmedzenia rizík, ktoré z nich vyplývajú vzhľadom na bezpečnosť a zdravie zamestnancov,
- znižovanie stresu na pracoviskách preventívnymi opatreniami s cieľom znižovať jeho nepriaznivé vplyvy na zdravie zamestnancov a eliminovanie chronických ochorení, kardiovaskulárnych chorôb a poškodení pohybovej sústavy, ktorých príčinami sú zlé pracovné podmienky,
- podpora manažovania rizík a vzdelávania v oblasti BOZP.

V záujme efektívnej aplikácie opatrení na zaistenie BOZP u zamestnávateľov je potrebné uplatňovať najmä tieto zásady:

- prevencia má prednosť pred odškodňovaním pracovného úrazu a choroby z povolania a pred pracovnou rehabilitáciou na obnovu pracovnej schopnosti po pracovnom úraze alebo pri chorobe z povolania,
- pracovná rehabilitácia má prednosť pred predčasným vyradením zamestnancov z pracovného procesu z dôvodu zdravotnej nespôsobilosti na výkon práce,
- zabezpečovať profesionálny, účinný a efektívny výkon inšpekcie práce, dozoru a odborovej kontroly nad BOZP,
- presadzovať aktívnejšie zapojenie zamestnancov na pracoviskách do problematiky BOZP, najmä do hodnotenia, prevencie a riadenia rizika poškodenia zdravia,
- presadzovať dôslednejšie využívanie dohôd v sociálnom dialógu na účely BOZP,
- venovať pozornosť starším zamestnancom s cieľom podporovať také opatrenia, ktoré pomôžu udržať ich bezpečnosť, zdravie a schopnosť pracovať,
- venovať pozornosť absolventom škôl s cieľom poskytnúť im odborné informácie potrebné na efektívnu aplikáciu opatrení na zaistenie BOZP s dôrazom na prevenciu pracovných úrazov.

3.1 Priorita č. 1: Zlepšenie informovanosti, propagácie a kultúry prevencie v oblasti BOZP

Z poznatkov získaných pri výkone inšpekcie práce v oblasti BOZP a pri výkone dozoru nad BOZP vyplýva, že starostlivosť o BOZP je zo strany zamestnávateľov často minimálna a formálna. Mnohé subjekty nepovažujú vytváranie vhodných pracovných podmienok pre zamestnancov a na ochranu ich života a zdravia na pracovisku za neoddeliteľnú súčasť pracovnoprávných povinností, často tieto povinnosti nepoznajú a uprednostňujú svoje ekonomické a obchodné záujmy. Táto situácia je výraznejšia u malých a stredne veľkých zamestnávateľov a u fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi. Ich zamestnanci, najmä vo výrobnnej sfére, používajú nebezpečné pracovné postupy, nesprávnu organizáciu práce, resp. nebezpečné zariadenia. Následkom tohto stavu je zvýšená pracovná úrazovosť a zvýšený výskyt chorôb z povolania.

Z uvedených dôvodov je zvyšovanie povedomia odbornej a laickej verejnosti o BOZP, ako súčasť posilňovania kultúry práce, nevyhnutnou súčasťou prevencie v oblasti BOZP. Je nevyhnutné zlepšovať informovanosť a propagáciu BOZP nielen orgánmi inšpekcie práce a dozoru nad BOZP, ale predovšetkým odbornými preventívnymi službami, predstaviteľmi zamestnávateľských a zamestnaneckých záujmových združení, ako aj akademickou obcou, výskumom a médiami.

3.2 Priorita č. 2: Zlepšenie personálnych a materiálových podmienok pre kvalitné a efektívne fungovanie orgánov inšpekcie práce a ostatných orgánov dozoru v oblasti BOZP

V zmysle dohovorov Medzinárodnej organizácie práce (ďalej „MOP“) a odporúčaní Výboru vrchných predstaviteľov inšpekcie práce EÚ (ďalej „SLIC“) je potrebné vytvoriť podmienky pre efektívne a dôrazné presadzovanie právnych a ostatných požiadaviek na zabezpečenie zdravých a bezpečných podmienok na pracoviskách. Vyžaduje to dostatočný počet inšpektorov práce a ostatných zamestnancov orgánov dozoru nad BOZP, ako aj ich vysokú odbornú úroveň. Vzhľadom na členstvo Slovenskej republiky v EÚ sú potrebné aj jazykové znalosti, najmä anglického jazyka, aby bolo možné využívať všetky nástroje a databázy vytvorené európskymi inštitúciami v záujme presadzovania práva v tejto oblasti.

Na zvýšenie počtu dozorných aktivít, na zlepšenie činnosti a účinnosti orgánov inšpekcie práce a štátneho dozoru nad BOZP a v záujme rozvoja ich preventívnych praktík je potrebné zintenzívniť a odborne skvalitniť výkon inšpekcie práce a štátneho dozoru nad BOZP na úroveň štandardov dosiahnutých v členských štátoch EÚ.

Efektívne využívanie existujúcich finančných, technických a personálnych zdrojov štátnych inšpekčných orgánov a dozorných orgánov možno dosiahnuť lepšou koordináciou a spoluprácou a postupným vytváraním podmienok na vhodnú inštitucionálnu integráciu súčasných inšpekčných a dozorných orgánov pôsobiacich v oblasti BOZP tak, ako to predpokladajú štandardy a zaužívaná prax členských štátov EÚ a MOP. Tým sa predovšetkým zvýši účinnosť pôsobenia týchto štátnych orgánov na zamestnávateľov a fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi, a súčasne sa zníži zaťaženie kontrolovaných subjektov vyplývajúce z prelínajúcich sa kontrol viacerých štátnych orgánov.

Preventívne, monitorovacie, sankčné a represívne aktivity inšpekcie práce a iných orgánov štátneho dozoru nad BOZP sa zamerajú najmä na odvetvia a práce s vyšším výskytom poškodenia zdravia.

3.3 Priorita č. 3: Zlepšovanie kvality činnosti odborných subjektov oprávnených na výkon činností v oblasti BOZP

Najmä v malých a v stredných organizáciách, ktoré nemajú vlastných odborníkov v oblasti BOZP a sú povinné podľa právnych požiadaviek plniť povinnosti v oblasti BOZP, zabezpečujú tieto úlohy často prostredníctvom dodávateľských firiem, ktoré majú oprávnenie na činnosť preventívnych a ochranných služieb (bezpečnostno-technických služieb, pracovných zdravotných služieb) a tiež na overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení. Z toho dôvodu je potrebné zo strany inšpekcie práce a úradov verejného zdravotníctva intenzívne overovať kvalitu poskytovaných služieb a na ten účel vykonávať v týchto firmách kontroly zamerané na odbornú spôsobilosť ich zamestnancov a na kvalitu a odbornosť ich postupov pri poskytovaní týchto služieb.

3.4 Priorita č. 4: Uplatňovanie systémového prístupu k problematike BOZP

Plnenie povinností v oblasti BOZP je najmä u malých a stredných zamestnávateľov často nedostatočné a úroveň právneho povedomia v štruktúre zamestnávateľov je nízka, chýba systémový a komplexný prístup k problematike a starostlivosti o BOZP. Je preukázané, že uplatňovanie systémového prístupu k BOZP a overenie jeho fungovania prostredníctvom nezávislej tretej strany zvýši úroveň BOZP v jednotlivých subjektoch. Okrem systému riadenia BOZP podľa technickej normy OHSAS 18 001, ktorý je uznávaný aj v medzinárodnom kontexte, je na Slovensku možné overenie úrovne ochrany zamestnancov v organizáciách prostredníctvom projektu Bezpečný podnik realizovaného Národným inšpektorátom práce (ďalej

„NIP“). Významným aspektom je spoločenské ocenenie, keď subjekty, ktoré splnili požiadavky tohto projektu, dostávajú ocenenie Bezpečný podnik od ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktoré vyjadruje vynikajúcu úroveň starostlivosti o BOZP.

4. SPOLUPRÁCA V OBLASTI BOZP

Prehĺbenie procesu uplatňovania predpisov na zaistenie BOZP a eliminovania predpokladov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov a chorôb z povolania možno zabezpečiť vyššou zainteresovanosťou jednotlivých aktérov, ktorí sú povinní realizovať požiadavky BOZP alebo môžu pomôcť uplatňovaniu BOZP v praxi. Zámerom je, aby sa na celoslovenskej úrovni dosiahol vyšší stupeň aktívnej vzájomnej spolupráce reprezentatívnych organizácií zamestnávateľov a reprezentatívnych organizácií zamestnancov a na úrovni zamestnávateľov sa dosiahla efektívna spolupráca zamestnávateľov so zamestnancami. Významným prvkom je aj zvýšenie zainteresovanosti zamestnancov a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi, na ochrane vlastnej bezpečnosti a zdravia.

Všeobecná požiadavka, aby sa riešenia v oblasti BOZP prijímali a vykonávali v aktívnej spolupráci všetkých zainteresovaných orgánov a inštitúcií sa týka aj presadzovania vzájomnej spolupráce príslušných štátnych orgánov, najmä orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce a štátnych dozorov nad BOZP vrátane ich spolupráce so sociálnymi partnermi.

Je nevyhnutné hľadať a nachádzať riešenia otázok BOZP v spolupráci so sociálnymi partnermi, a to prostredníctvom sociálneho dialógu a na úrovni expertov. Potrebne je tiež spoločne presadzovať dôsledné uplatňovanie právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP u zamestnávateľov a vymožitelnosť práva v oblasti BOZP.

Prehĺbenie procesu uplatňovania predpisov na zaistenie BOZP a zvýšenie zainteresovanosti jednotlivých aktérov na celoslovenskej úrovni a úrovni zamestnávateľov sa popri aktivitách Konfederácie odborových zväzov Slovenskej republiky (ďalej „KOZ SR“) predpokladá dosiahnuť predovšetkým aktívnym konaním reprezentatívnych organizácií zamestnávateľov a ich predstaviteľov - Republikovej únie zamestnávateľov (ďalej „RÚZ“), Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky (ďalej „AZZZ SR“) a Klubu 500. Aktívne predkladanie návrhov na riešenia sa má prejavovať pri príprave a realizácii celoštátnych, odvetvových a podnikových programov a projektov zameraných na riešenie BOZP vrátane podpory a rozvoja zdravia zamestnancov.

Na úrovni jednotlivých zamestnávateľov je potrebné ďalej prehĺbiť kolektívne vyjednávanie v záujme dohodnutia pracovných podmienok rozvíjajúcich BOZP nad štandard ustanovený právnymi predpismi na zaistenie BOZP.

Účelom spolupráce je podporiť správne uplatňovanie predpisov na zaistenie BOZP u zamestnávateľov, napr. zabezpečením cieľavedomej spoločnej kampane pôsobiacej na zamestnávateľov a zamestnancov. Spoluprácu rozvinúť najmä v prospech podpory malých a stredne veľkých zamestnávateľov, predovšetkým vo výrobných činnostiach tak, aby sa zohľadnili ich špecifiká i možnosti pri súčasnom čo najdôslednejšom zabezpečovaní úloh v oblasti BOZP.

Účast' zástupcov Slovenskej republiky na činnosti medzinárodných inštitúcií prináša pozitívne výsledky najmä pri presadzovaní jej záujmov a príprave záväzných a odporúčajúcich dokumentov EÚ, MOP, Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej „SZO“) a pri ich uplatňovaní v podmienkach Slovenskej republiky. Ide o aktívnu účasť v oblasti BOZP, najmä na úseku pracovného prostredia, ochrany a podpory zdravia, bezpečnosti technických zariadení, bezpečnosti určených výrobkov, trhového dohľadu a pod.

Zásadný význam má účasť slovenských predstaviteľov v SLIC a v Medzinárodnej asociácii inšpekcie práce (ďalej „IALI“), ktoré sú základňou odborného hodnotenia globálnych spoločenských podmienok z hľadiska pôsobnosti a potrieb rozvoja záležitostí v pôsobnosti inšpekcie práce vrátane oblasti BOZP. Okrem zastúpenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej „MPSVR SR“) v Poradnom výbore pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci zriadeného pri Európskej komisii (ďalej „Poradný výbor EÚ pre BOZP“) je dôležitá aj účasť zástupcu Hlavného banského úradu v stálej pracovnej skupine pre bezpečnosť práce v baniach pôsobiacej v Poradnom výbore EÚ pre BOZP zaoberajúcej sa otázkami BOZP v bankách prevádzkach. Rozhodujúcou je aj spolupráca a výmena praktických i právnych skúseností v rámci členských štátov EÚ. Dôležité pre rozvoj zdravia pri práci je prijatie rámca novej zdravotnej politiky Zdravie 2020 v európskom regióne SZO.

Význam medzinárodnej spolupráce v oblasti BOZP je v získavaní informácií a šírení predovšetkým pozitívnych informácií o korektnom riešení pracovných podmienok vrátane BOZP. Je dôležitým nástrojom aj pri formovaní vzťahov s krajinami mimo EÚ, najmä tými, ktoré sa uchádzajú o členstvo v EÚ.

5. ROZVOJ VÝSKUMU A VZDELÁVANIA V OBLASTI BOZP A UPLATŇOVANÍ JEHO VÝSLEDKOV

Na zlepšovanie pracovných podmienok a znižovanie počtu pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce je potrebná ich dôkladná analýza a výskum. Podpora základného i aplikovaného výskumu v oblasti BOZP a v súvisiacich oblastiach je potrebná s osobitným zreteľom najmä na nové, potenciálne a pretrvávajúce pracovné riziká. Následne je vhodné výsledky výskumu, najmä nových rizík a možných opatrení na ich prevenciu široko prezentovať verejnosti a včleňovať ich do praxe konkrétnych pracovísk zamestnávateľov. Na podporu výskumu a implementovanie jeho výsledkov do praxe je potrebné zabezpečovať primerané ekonomické zdroje.

V Slovenskej republike pretrváva nízke právne vedomie vo vzťahu k BOZP, nevedomovanie si a neodôvodnené podceňovanie rizika poškodenia zdravia, snaha a ochota riešiť pracovné úlohy aj na úkor svojho zdravia a neochota preventívnymi opatreniami predchádzať jeho poškodeniu. Preto je potrebné podporiť vzdelávanie v oblasti BOZP a jeho koordináciu.

6. PREDPISY NA ZAISTENIE BOZP

Významným prostriedkom realizácie štátnej stratégie v oblasti BOZP je právny poriadok. Právne predpisy a ostatné predpisy na zaistenie BOZP zabezpečujú podmienky na zvyšovanie úrovne BOZP na pracoviskách zamestnávateľov a zlepšovanie ochrany zamestnancov.

Primerané legislatívne kreovanie postavenia a podmienok na výkon inšpekcie práce a ostatných orgánov dozoru nad BOZP v zmysle príslušných dohovorov MOP a dokumentov EÚ vytvárajú základ účinného a efektívneho konania orgánov inšpekcie práce.

Na podporu podnikateľského prostredia a uľahčenie rozvoja najmä malých a stredne veľkých zamestnávateľov je potrebná jednoduchá a prehľadná právna úprava BOZP, ktorá je v súlade s dosiahnutým vedecko-technickým pokrokom a odráža aktuálnu spoločenskú potrebu.

V oblasti BOZP je potrebné prijímať právne predpisy, aby bola zachovaná už dosiahnutá úroveň v oblasti ochrany práce. Novelu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov na zaistenie BOZP je potrebné pripravovať tak, aby nedochádzalo k ich častým zmenám, čo uľahčí orientovanie sa v nich a zlepší ich uplatňovanie.

V záujme znižovania administratívneho zaťaženia zamestnávateľov je potrebné zvyšovať dôraz orgánov inšpekcie práce a iných orgánov dozoru nad BOZP na elimináciu formálnosti v aplikovaní požiadaviek BOZP.

7. FINANCOVANIE

Realizácia úloh stratégie BOZP bude financovaná z rozpočtových a mimorozpočtových zdrojov. Finančné prostriedky potrebné na realizáciu úloh stratégie BOZP budú identifikované a plánované na príslušný rok pri rozpracúvaní úloh do realizačnej podoby.

Verejné orgány ich budú realizovať prostredníctvom finančných prostriedkov v rámci schválených limitov príslušných rozpočtových kapitol na roky 2013 až 2020.

Verejné orgány, iné inštitúcie a organizácie, právnické osoby a fyzické osoby môžu na základe schválených projektov na ich financovanie použiť finančné zdroje zo štrukturálnych fondov EÚ a operačných programov.

Úlohy stratégie BOZP, o ktorých realizáciu majú záujem reprezentatívne organizácie zamestnávateľov a reprezentatívne organizácie zamestnancov a tiež nimi pripravované a realizované úlohy, budú financované aj z prostriedkov účelovo sústredených týmito reprezentatívnymi organizáciami.

Financovanie niektorých úloh stratégie BOZP bude vhodné zabezpečovať aj prostredníctvom zdrojov nadácií, darov a pod.

8. PRESADZOVANIE UPLATŇOVANIA STRATÉGIE BOZP

V záujme účinnej realizácie úloh stratégie BOZP je potrebné všestranne podporovať jej šírenie, vysvetľovať význam a propagovať prínosy. To je dôležité najmä vo vzťahu k odbornej verejnosti, zamestnávateľom, fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi, malým a stredne veľkým zamestnávateľom.

Tieto úlohy v pôsobnosti štátnej správy budú realizovať predovšetkým orgány inšpekcie práce v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a dozorné orgány pôsobiace v oblasti BOZP – orgány verejného zdravotníctva v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, štátna banská správa v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, orgány verejného zdravotníctva v pôsobnosti Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej „MDVRR SR“), dozorného orgánu Ministerstva obrany Slovenskej republiky, dozorného orgánu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, dozorného orgánu Zboru väzenskej a justičnej stráže v pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a dozorného orgánu Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky v pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

Na presadzovanie stratégie BOZP využívať aktivity sociálnych partnerov na celoslovenskej a regionálnej úrovni, Slovenskej asociácie pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a ochranu pred požiarom (ďalej „Slovenská asociácia BOZP a OPP“) a tiež mediálne prostriedky, semináre, konferencie a pod.

8.1 Monitorovanie implementovania stratégie BOZP

Implementácia stratégie BOZP a plnenie jej priorít bude monitorované a polročne vyhodnocované v Koordinačnom výbore pre BOZP (ďalej „KV pre BOZP“), ktorý je poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. KV pre BOZP je

zriadený na prípravu a koordináciu strategických zámerov v oblasti BOZP v Slovenskej republike a hodnotenia plnenia úloh na dosiahnutie ich cieľov. Na tento účel gestori za plnenie jednotlivých úloh Programu realizácie stratégie BOZP i spolupracujúce inštitúcie predkladajú informácie o plnení stratégie MPSVR SR, ktoré sa následne diskutujú v KV pre BOZP. Členovia KV pre BOZP informujú o plnení úloh stratégie priebežne.

Navrhuje sa, aby informatívna správa o realizácii stratégie BOZP bola predkladaná na rokovanie vlády Slovenskej republiky, a to prvýkrát v roku 2014 a ďalej každý rok najneskôr do šiestich mesiacov od skončenia hodnoteného kalendárneho roka.

9. PROGRAM REALIZÁCIE STRATÉGIE BOZP

Na plnenie zámerov a priorít stratégie BOZP sa navrhujú realizovať nasledujúce úlohy štruktúrované do nasledujúcich okruhov:

A. Zlepšenie informovanosti, propagácie a kultúry prevencie v oblasti BOZP

1. Aktívne sa zapájať do medzinárodných kampaní organizovaných Európskou agentúrou pre BOZP, SLICom a iných aktivít zameraných na BOZP a organizovať tieto aktivity v Slovenskej republike.

Termín: každoročne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúci: Slovenská asociácia BOZP a OPP, univerzity

2. Zabezpečiť vystúpenia svojich zamestnancov v prostriedkoch masovej komunikácie, ktoré budú orientované na prehlbovanie aktívnych postojov verejnosti k BOZP vrátane ochrany zdravia pri práci a na vytváranie psychickej, fyzickej a sociálnej pohody a zabezpečiť, aby verejnosť bola včas informovaná o nových právnych predpisoch a ostatných predpisoch na zaistenie BOZP.

Termín: každoročne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MO SR, MH SR, MV SR, MS SR

Spolupracujúci: Slovenská asociácia BOZP a OPP, univerzity

3. Zverejňovať prostredníctvom médií informácie o trendoch vývoja rizikových prác na národnej a regionálnej úrovni a informácie o výskyte a trendoch vývoja chorôb z povolania v Slovenskej republike.

Termín: každoročne

Zodpovedný: MZ SR

4. Zverejňovať prostredníctvom médií informácie o pracovnej úrazovosti v Slovenskej republike a v regiónoch vrátane informácií o porušeníach právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP, ktoré boli v príčinnej súvislosti s pracovnými úrazmi.

Termín: každoročne

Zodpovedný: MPSVR SR

5. Intenzívnejšie medializovať a propagovať význam a činnosť inšpekcie práce, orgánov verejného zdravotníctva a iných dozorných orgánov nad BOZP tak, aby sa táto oblasť (v aspektoch prevencie i represie) lepšie dostávala do povedomia zamestnávateľov, zamestnancov a iných subjektov.
Termín: každoročne
Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MO SR, MH SR, MV SR
6. Realizovať aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a podporu zdravia zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi.
Termín: každoročne
Zodpovední: MZ SR, MPSVR SR
Spolupracujúci: RUZ, MDVRR SR
7. Poskytovať odborné poradenstvo zamestnávateľom a zamestnancom zamerané na prevenciu zdravotných rizík a ochranu zdravia pri práci s osobitným zameraním na malé a stredné podniky.
Termín: priebežne do roka 2020
Zodpovedný: MZ SR
Spolupracujúci: MDVRR SR
8. Organizovať pracovné stretnutia odborníkov v oblasti BOZP v záujme zlepšenia implementácie právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP v praxi.
Termín: každoročne
Zodpovední: MPSVR SR, MO SR, MH SR, MV SR
Spolupracujúci: MZ SR, KOZ SR, AZZZ SR, RÚZ, ZMOS, Slovenská asociácia BOZP a OPP, univerzity
9. Organizovať tematicky orientované odborné semináre pre vedúcich zamestnancov a zástupcov zamestnancov, ktoré pozitívne ovplyvnia ich vnímanie dôležitosti bezpečného a zdravého pracoviska.
Termín: priebežne do roka 2020
Zodpovední: MPSVR SR, MO SR, MH SR, MV SR
Spolupracujúci: MZ SR
10. Organizovať odborné konferencie a semináre vrátane vedeckých, ktoré budú odborne garantovať vzdelávacie a výskumné inštitúcie, napr. univerzity, a to aj v medzinárodnom kontexte s cieľom informovať odbornú a laickú verejnosť o výstupoch výskumných úloh a ich uplatnení v praxi.
Termín: priebežne do roka 2020
Zodpovední: MPSVR SR
Spolupracujúci: MZ SR, univerzity
11. Vydávať odborné príručky, informačné a propagačné materiály pre zamestnávateľov, zástupcov zamestnancov pre BOZP, členov odborov a zamestnancov na účely propagácie právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP a na ich lepšie pochopenie a uplatňovanie. Na ten účel
 - pokračovať v rozvíjaní projektu „Pravidlá dobrej praxe“,

- vydať informačné materiály o BOZP pre začínajúcich podnikateľov a dať ich verejnosti k dispozícii na príslušných úradoch tak, aby podnikatelia mali informácie o základných povinnostiach v oblasti BOZP na začiatku podnikania,
- pravidelne vydávať bulletin publikujúci informácie, ktoré popularizujú aktuálne výsledky výskumu BOZP.

Termín: každoročne

Zodpovední: MPSVR SR

Spolupracujúci: MZ SR, RÚZ, KOZ SR, Technická univerzita Košice

12. Podporovať a viesť zamestnancov k zodpovednému a bezpečnému správaniu sa na pracoviskách a k aktívnemu riešeniu otázok BOZP, napríklad pri spolupráci pri posudzovaní rizík a s tým spojeným prijímaním opatrení, vzdelávaní na všetkých úrovniach a na školeniach zástupcov zamestnancov.

Termín: každoročne

Zodpovedný: KOZ SR

Spolupracujúci: ZMOS

13. Prispievať prostredníctvom „Dňa otvorených dverí“ k zlepšeniu spoločenského a právneho povedomia v oblasti BOZP.

Termín: každoročne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR

Spolupracujúci: RÚZ

14. Zriadiť a prevádzkovať internetovú stránku špecializovanú na BOZP, ktorej úlohou je najmä

- zabezpečiť jednoduchý a rýchly prístup verejnosti k informáciám z oblastí BOZP v rozsahu potrebnom na odborné a bezpečné riadenie vykonávanej činnosti,
- včasná informovanosť pri zmenách právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP,
- problematika manažovania BOZP, posudzovania rizík, presadzovania pravidiel BOZP, správnych technologických postupov a pracovných podmienok a iných zásadných aspektov BOZP,
- propagovať semináre a iné aktivity zamerané na zmeny a uplatňovanie novej legislatívy BOZP a príklady dobrej praxe.

Termín: 2014 a priebežne do roka 2020

Zodpovedný: MPSVR SR

B. Zlepšenie personálnych a materiálových podmienok pre kvalitné a efektívne fungovanie orgánov inšpekcie práce a ostatných orgánov dozoru v oblasti BOZP

1. Zabezpečiť zodpovedajúce finančné, personálne zdroje a podmienky na efektívny výkon inšpekcie práce a orgánov dozoru nad BOZP vo všetkých oblastiach ich vecnej pôsobnosti, na vzdelávanie a primerané finančné ohodnotenie zamestnancov týchto orgánov tak, aby bolo možné vymáhať právo a zabezpečovať preventívnu činnosť podľa odporúčaní SLIC a zásad MOP.

Termín: priebežne do roka 2020

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MO SR, MV SR, MF SR

2. Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie, zvyšovanie odbornej úrovne a jazykových znalostí a prehĺbovanie špecializovaných vedomostí a zručností potrebných na výkon pracovných činností zamestnancov štátnej správy vykonávajúcich dozor nad dodržiavaním právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP.

Termín: priebežne do roka 2020

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MO SR, MV SR

Spolupracujúci: MŠVVŠ SR, ÚNMS SR, univerzity

3. Koordinovať výkon dozorných aktivít orgánov verejného zdravotníctva, orgánov inšpekcie práce a iných orgánov dozoru nad BOZP zameraných na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov v oblasti BOZP, spolupracovať pri ich výkone a realizovať spoločné dozorné aktivity.

Termín: priebežne do roka 2020

Zodpovední: MZ SR, MPSVR SR

C. Zlepšovanie kvality činnosti odborných subjektov oprávnených na výkon činnosti v oblasti BOZP

1. Zabezpečiť dôslednú kontrolu plnenia povinností fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb, ktoré vykonávajú preventívne a ochranné služby (pracovné zdravotné služby a bezpečnostnotechnické služby) v BOZP pre zamestnávateľov.

Termín: každoročne

Zodpovední: MZ SR, MPSVR SR

D. Uplatňovanie systémového prístupu k problematike BOZP

1. Presadzovať uplatňovanie systémového prístupu k BOZP v organizáciách a v činnosti preventívnych a ochranných služieb, zapájať zamestnancov do riešenia všetkých oblastí BOZP a motivovať ich k aktívnemu podieľaniu sa na riešení otázok BOZP.

Termín: priebežne do roka 2020

Zodpovední: AZZZ SR, KOZ SR

Spolupracujúci: Slovenská asociácia BOZP a OPP, univerzity

2. Presadzovať u zamestnávateľov, aby si stav BOZP dobrovoľne overovali nezávislým auditom, a tým podporovali aj program Bezpečný podnik a kampaň Zdravé pracoviská.

Termín: priebežne do roka 2020

Zodpovední: MPSVR SR

Spolupracujúci: MZ SR, MH SR, MV SR, Slovenská asociácia BOZP a OPP, AZZZ SR, KOZ SR, univerzity

E. Spolupráca v oblasti BOZP

1. Vytvoriť a uplatňovať primerané a účinné mechanizmy spolupráce medzi dozornými orgánmi v oblasti BOZP a inštitúciami v oblasti vedy, výskumu, vzdelávania, verejného zdravia a v iných oblastiach súvisiacich s BOZP.

Termín: priebežne do roka 2020

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúci: univerzity, SAV

2. Zapájať odborníkov BOZP do medzinárodnej spolupráce v rámci expertných skupín, technických komisií, prác na projektoch európskych a medzinárodných inštitúcií.
Termín: priebežne do roka 2020
Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MO SR, MV SR, MH SR, MS SR, MŠVVŠ SR
Spolupracujúci: KOZ SR, RÚZ, univerzity
3. Pripraviť a implementovať vecný a časový harmonogram realizácie tejto stratégie na úrovni zodpovedných a spolupracujúcich inštitúcií. Zapájať do prípravy aj sociálnych partnerov na národnej, odvetvovej, prípadne podnikovej úrovni.
Termín: 2013 a priebežne do roka 2020
Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MO SR, MV SR, MH SR, MS SR, MŠVVŠ SR
Spolupracujúci: KOZ SR, Slovenská asociácia BOZP a OPP
4. Dohodnúť formy spolupráce so sociálnymi partnermi a expertmi z iných rezortov na zlepšenie spolupráce v oblasti BOZP. Zabezpečiť účasť na odborných seminároch a konferenciách organizovaných akreditovanými a certifikovanými inštitútmi a inštitúciami v danej oblasti.
Termín: priebežne do roka 2020
Zodpovední: MO SR, MV SR, MF SR, MS SR
5. Zlepšiť spoluprácu dozorných orgánov a iných inštitúcií pri výmene informácií súvisiacich s efektívnym výkonom dozoru.
Termín: priebežne do roka 2020
Zodpovední: MZ SR, MPSVR SR
Spolupracujúci: Slovenská asociácia BOZP a OPP, oprávnené právnické osoby

F. Rozvoj výskumu a vzdelávania v oblasti BOZP a uplatňovania jeho výsledkov

1. Primerane sprístupňovať nové výsledky výskumu v oblasti BOZP príslušným orgánom štátnej správy a čo najširšiemu okruhu odborníkov a laickej verejnosti.
Termín: priebežne do roka 2020
Zodpovední: MPSVR SR, MV SR, MŠVVŠ SR
Spolupracujúci: univerzity, SAV
2. Ustanoviť Radu pre vzdelávanie a výskum v oblasti BOZP ako poradný orgán ministra práce, sociálnych a rodiny Slovenskej republiky, vypracovať jej štatút a do jej činnosti zapojiť aj výskumné pracoviská, univerzity a sociálnych partnerov.
Termín: 2013
Zodpovední: MPSVR SR
Spolupracujúci: MŠVVŠ SR, univerzity, SAV
3. Presadzovať výskum zameraný na nové technológie (napr. na recykláciu surovín, nanotechnológie, biotechnológie, „zelené“ energie), na zmeny vo svete práce a na nové kombinácie rizikových faktorov, napr. aj demografické zmeny a starnutie pracovnej sily a mentálne zdravie, a to v kontexte integrovanej bezpečnosti (Safety a Security).
Termín: priebežne do roka 2020
Zodpovední: MPSVR SR, MV SR, MŠVVŠ SR
Spolupracujúci: univerzity, SAV

4. Preskúmať možnosti ekonomického vyhodnotenia strát z pracovných úrazov a chorôb z povolania u zamestnávateľov a uplatnenia ekonomických zákonitostí na celoslovenskej aj podnikovej úrovni v riadení BOZP (motivačné prvky, ekonomická stimulácia).

Termín: 2015

Zodpovední: MPSVR SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúci: univerzity

5. Prehĺbiť integráciu BOZP do vzdelávacích systémov škôl (implementácia BOZP v budúcom profesionálnom pôsobení žiakov a študentov), aplikácia metód s využitím moderných e-learningových vzdelávacích systémov, štandardizácia systémov s cieľom uľahčiť voľný pohyb pracovných síl v rámci EÚ.

Termín: priebežne do roka 2020

Zodpovední: MŠVVŠ SR

Spolupracujúci: MPSVR SR, univerzity, stredné školy

G. Predpisy na zaistenie BOZP

1. Aktualizovať právnu úpravu zaistenia BOZP v oblasti stavebníctva, dopravy a pod.

Termín: 2016

Zodpovedný: MPSVR SR

2. Preskúmať možnosti pre finančnú dostupnosť slovenských technických noriem pre štátne orgány, inštitúcie, zamestnávateľov, zástupcov zamestnancov a preventívne a ochranné služby.

Termín: 2015

Zodpovedný: ÚNMS SR

Spolupracujúci: MPSVR SR, univerzity technického zamerania

H. Financovanie

1. Zabezpečiť financovanie stratégie BOZP pri príprave návrhu rozpočtovej kapitoly na nasledujúci rok.

Termín: 2013 a priebežne

Zodpovední: príslušní ministri a predseda ostatného ústredného orgánu štátnej správy

2. Vyčleniť zdroje pre oblasť BOZP zo štrukturálnych fondov EÚ.

Termín: 2014 a priebežne

Zodpovedný: MPSVR SR

Tento materiál bol schválený:

UZNESENIE VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY č. 391 z 10. júla 2013

k Stratégii bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike do roku 2020 a programu jej realizácie na roky 2013 až 2015 s výhľadom do roku 2020